

MAALAHTI, STROJSJÖN, NISSESHAGEN N, LÅNGMARK

Koekaivaus rautakautisella
röykkiöalueella 1985
Erkki Salminen

Maalahti, Storsjön, Nisseshagen N, Långmark
Koekaivaus 1985 Erkki Salminen

Kunta: Maalahti

Kylä: Övermalax

Tila: RN:o 35:63, 35:64

om. Gustav Adolf Storäng ja Marita Ingegärd Enholm

Peruskartta: 1242 07 PETALAX (1970)

x 6975 26 , y 527 68 £ 17,5-18

tutkittu ala n. 44 m²

kaivauslöydöt: KM 22848:1-

karttaliitteet s. 9-11

valokuvat s. 5-8, *NEGATIIVIT 66454-66466 , DIAT 11337-11340*
ISOFAATTIANALYYSI s 14-15

Aikaisemmat tutkimukset Nisseshagenin alueella: ks. kertomuksia v:n 1982 ja 1984 tutkimuksista sekä niihin liittyviä karttoja.

Kuppikiviä koskeva erillinen kertomus arkistossa (v. 1982-1984 löydetyt kuppikivet).

SKL Maalahti 2

Maalahti, Storsjön, Nisseshagen N, Långmark

Maalahden Storsjön alueen tutkimukset 1985 olivat jatkoa v. 1982 alkaneelle koekaivaus-, inventointi- ja kartoitustyölle, jota on tehty museoviraston ja Malax Museiföreningin kanssa yhteistyönä.

Viikon kestävät tutkimukset liittyivät SÖHM:n arkeologian kurssiin, johon otti osaa myös ruotsalaisia harrastajia. Nisseshagenin röykkiö- ja asuinpaikka-alueen pohjoisosassa (Långmark) tutkittiin koeojin n. 44 m². Kaivauksen tarkoituksena oli selvittää pitkän, lähes maantasaisen kivilatomuksen luonnetta. Kiveys, joka on n. 4-5 m leveä, useita kymmeniä metrejä pitkä, jokseenkin itä-länsi -suuntainen ja vain paikoin maastossa näkyvä, oli saanut työnimen "stenväg". Kahden kiveyksen poikki tehdyn koeojan avulla voitiin todeta, että kysymyksessä ei (ainakaan kokonaan) ole ihmisen rakentama muodostelma, vaan luultavasti luontaista kivikkoa, johon on myöhemmin koottu pienempiä kiviä päälle, ehkä jo rautakaudella. Kysymys voisi olla pitkästä viljelysröykkiöstä. Ympäröivä maa on kuitenkin verrattain karkeaa ja kivistä, eikä koekuopissa näkynyt kaskeamisen tai viljelyn merkkejä. Latomuksen tarkoitus jäi siis ratkaisematta.

Mielenkiintoisinta on, että kiveys on vain runsaat 10 m:n päässä Nisseshagenin suurimmasta kuppikivestä (n. 40-50 kuppia).

Ainoat löydöt, jotka kaivaukselta saatiin, olivat pieniä palaneita luunsiruja, joita löytyi 2-3 m kuppikiveä lähinnä olevista ruuduista.

Kaivausta johti Erkki Salminen Vaasasta.

Helsingissä 8.10.1986

Mirja Miettinen

MAALAHTI, STORSJÖN
NISSESHAGEN 1985

Raportti koekaivauksista
29.7. - 2.8. 1985

(Kaivaus liittyi osana SÖHM:n
järjestämään pohjoismaiseen
arkeologian kurssiin.)

Maalahden Storsjön Nisseshagenissa Övermalaxin ja Yttermalaxin kylien välisen rajan itäpuolella sijaitsee länteen peltoaukealle heikosti viettävässä rinteessä n. 4 m leveä maantasainen kiveys, joka alkaa metsikön reunassa pyöreän kiviröykkiön kohdalla ja johtaa suoperäisen alueen yli (nyk. heinittynyt hakkuuaukea) lähelle nykyisen pellon reunaan. Suunta on suunnilleen itä-länsi ja pituus n. 90 m. Kiveys sijaitsee korkeuskäyrien 18 m ja 17 m välissä. Kiveyksen keskivaiheille tehtiin kaksi samansuuntaista, kiveystä vastaan kohtisuoraa 2 m leveää leikkausta, pituudet 14 m (alue I) ja 8 m (alue II). Alueen I luoteiskulma ulottui n. 40 cm:n päähän kuppikivistä no. 4. Korkeuspisteeksi valittiin suuren maakiven länsireunalla oleva harjanne, joka merkittiin kiveen (kp 170). Kivi sijaitsee alueen I eteläkulmasta n. 18 m länsilounaaseen. ^x

Alueet tutkittiin tasokaivauksena. Kiveyksen reunoilla oli selvästi suurempia kiviä, pyöreähköjä \emptyset n. 40-70 cm. Kiveyksen keskiosa koostui

x/ kp= 17.32 (ks. YHTEISKARTTA 1:1000)

pienemmistä kivistä, $\varnothing < 30$ cm. Kivien väleissä oli melko vähän maa-ainesta, mahdollisesti vesi on huuhdellut sitä pois. Kiveyksen ulkopuolinen alue oli paikalle tyypillistä tiivistä humuksensekaista soraa. Kiveys ulottui n. 30-40 cm maanpinnan tason alapuolelle.

Säännönmukaisuuksia kiveyksissä tai muita mahdollisia viitteitä ihmisen osuudesta kiveyksien syntyyn ei mielestäni voitu havaita. Alueelta I tavattiin hie-man nokimaata ja hiiltä sekä jokunen palaneen luun kappale. Fosfaattinäytteitä otettiin 25 kpl; kaivaus-alueiden länsireunan suuntaisesti 2 m:n välein 22 m:n matkalta sekä lisäksi kuppikiven ympäriltä.

Vaasassa 6.6.1986

Erkki Salminen
amanuenssi

Pohjanmaan museo

66454

KOPIOTU VASEN-OIKEA VÄÄRINPÄIN IS

ALUE I, profiili ruudussa 498/200
kuvattu lännestä

66455

ALUE I, kuvattu pohjoisesta

66456

ALUE I, ruudut 496/200 ja 498/200
kuvattu idästä

66457

ALUE I, nokimaa-alue ruudussa
492/200 n. 15 cm pinnasta

66458

ALUE I, ed. nokimaa-alue n. 20 cm
pinnasta

66459

ALUE I, ed. nokimaa-alue n. 30 cm
pinnasta

66460

ALUE II, etelästä

66461

ALUE II, ruutu 498/218
kuvattu idästä

7

66462

ALUE II, etualalla ruutu 494/218
kuvattu pohjoisesta

66463

ALUE II, ruutu 500/218
kuvattu idästä

66464

ALUE II, ruudut 498/218 ja 500/218
kuvattu pohjoisesta

66465

ALUE II, profiili ruudussa 498/218
kuvattu idästä

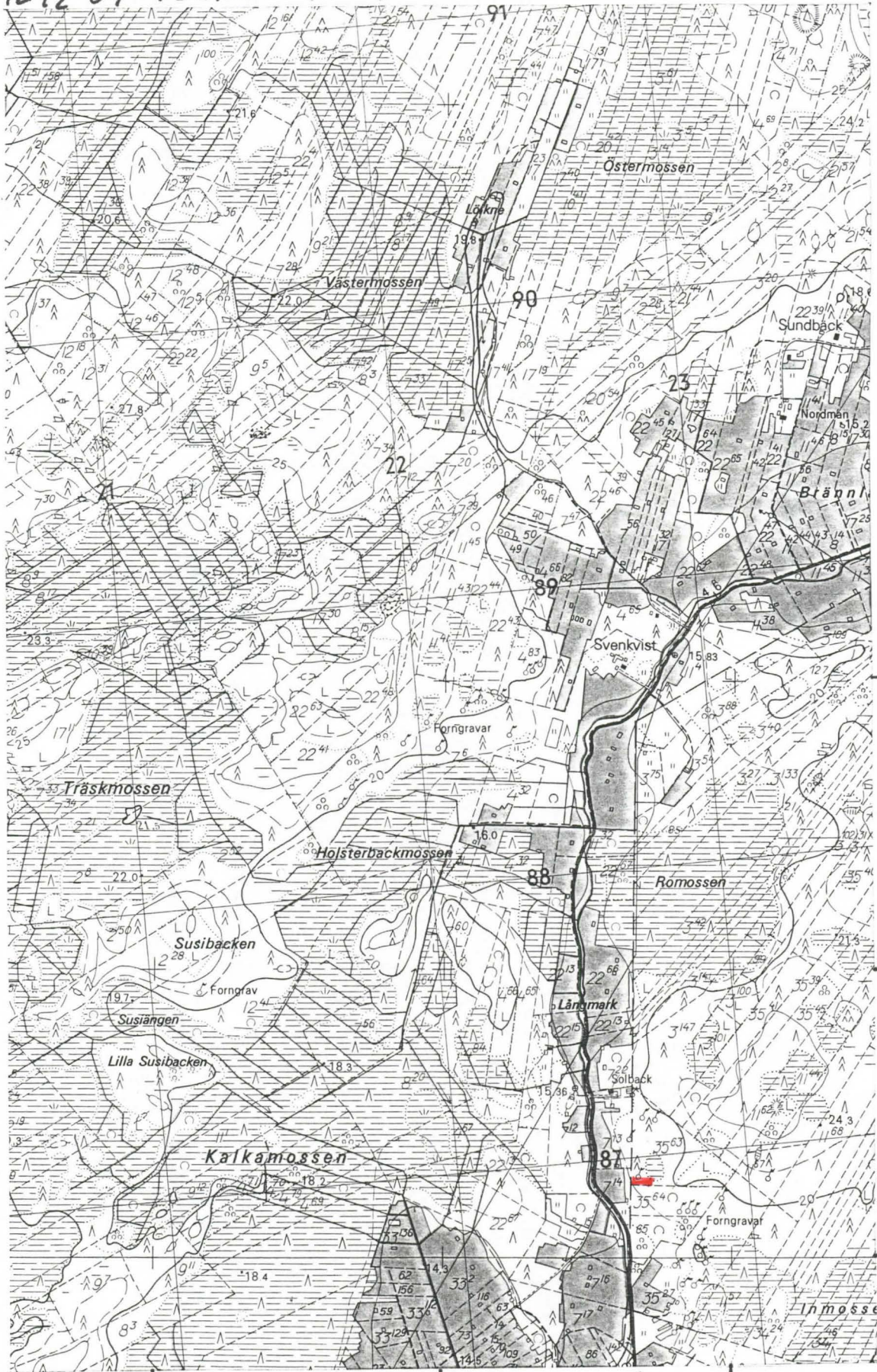
66466

ALUE II, profiili ruudussa 500/218
kuvattu idästä

1:20 000

1242 09 PETAJA X (1970)

6977

6976

6975

526

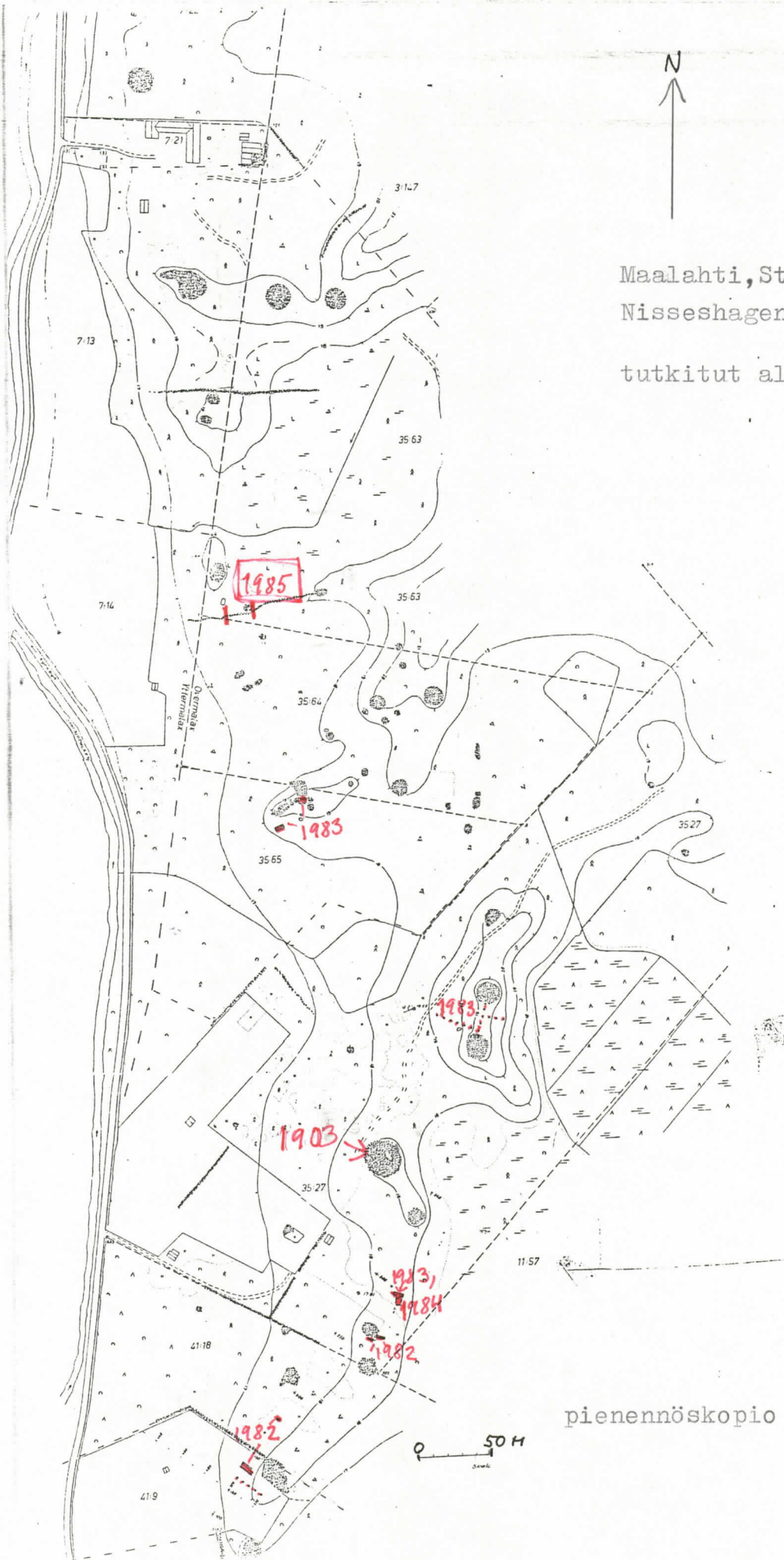
527

528

Maalahti, Storsjön
Nisseshagen

tutkitut alueet + tutk.vuodet

piennöskopio yleiskartasta
(1:1000)

MAALAHTI, STORSJÖN

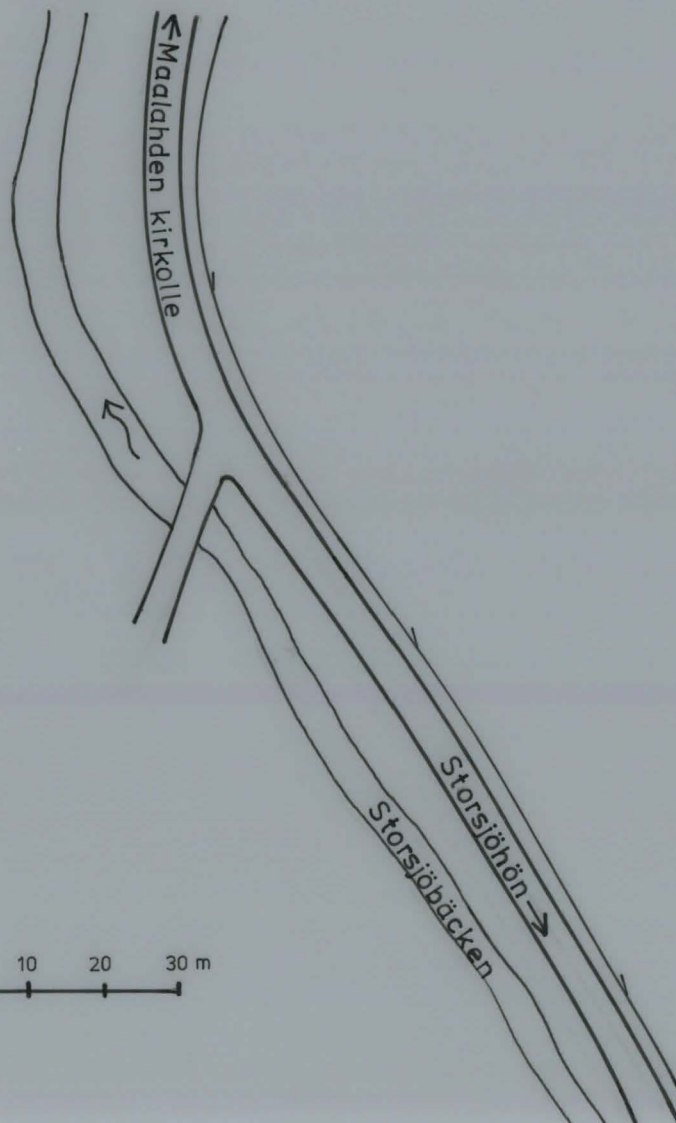
NISSESHAGEN

Koekaiv. 1985

Erkki Salminen

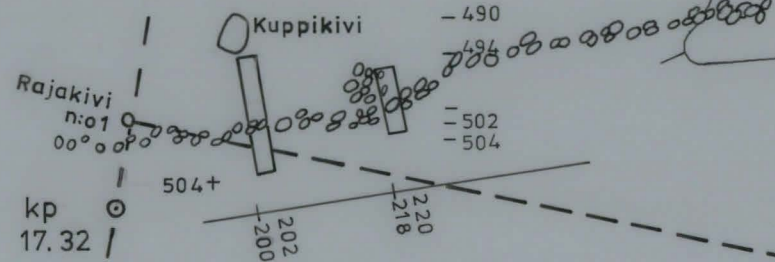
yleiskartta 1:1000

kp 170=17,32

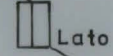

7:14

35:36

Övermalax
Yttermalax

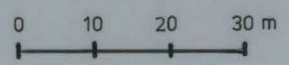

35:64

^ ^ mantymetsää

--- tilanraja

> ojanpiennar

MAALAHTI, STORSJÖN

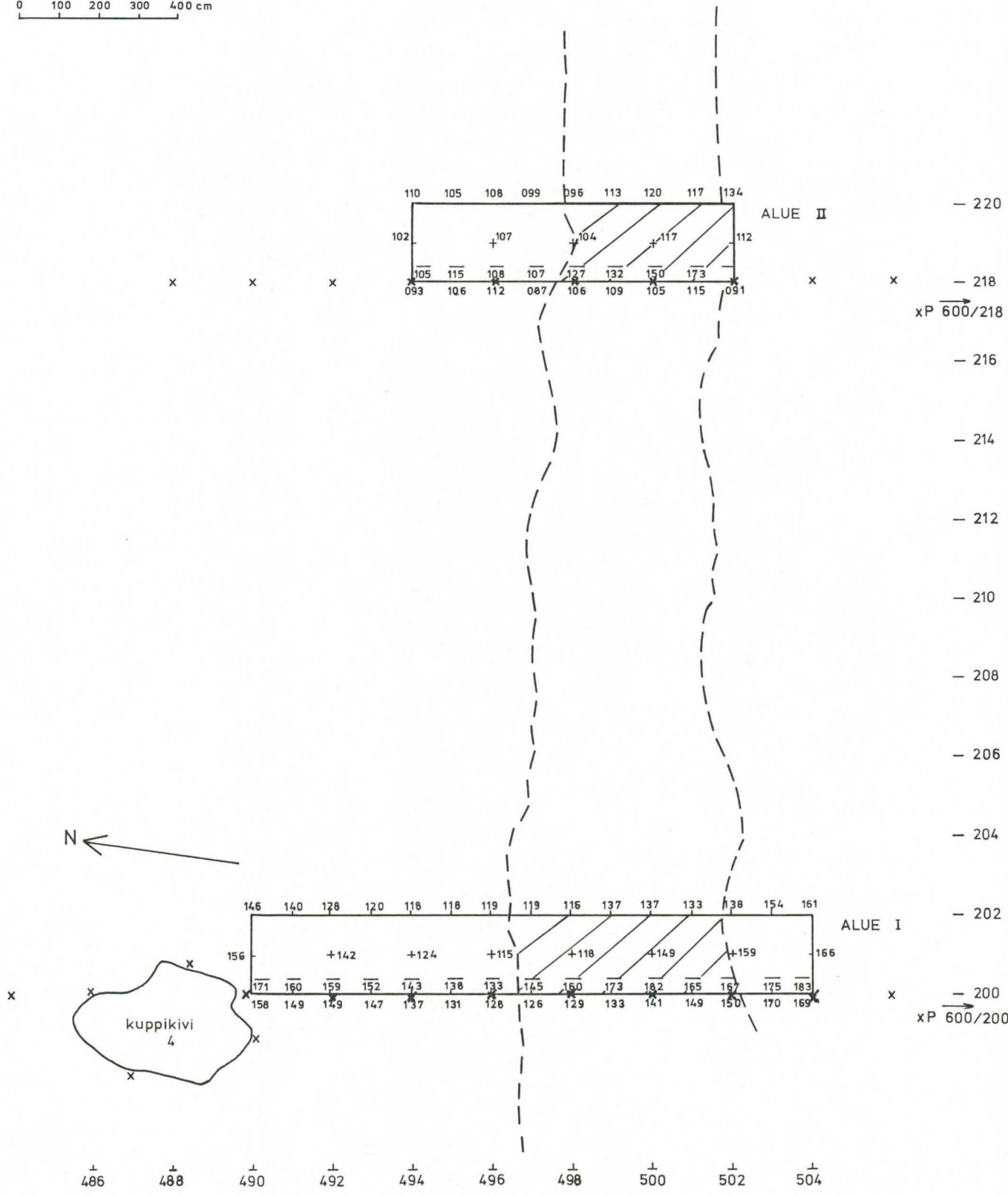
NISSESHAGEN 1985

Koekaiv. Erkki Salminen

Vaaituskartta ~~1:100~~ *PIENENNÖSKOPIO*

Kp. 170=17,32m ymp

- x FOSFAATTINÄYTE
- $\frac{118}{143}$ PINTAVAAITUSLUKU
- POHJA —||—
- TUTKITTU
- PINNALLE NÄKYVÄ KIVIKKO
- KIVIKON RAJA

MAALAHTI, STORSJÖN

NISSESHAGEN 1985

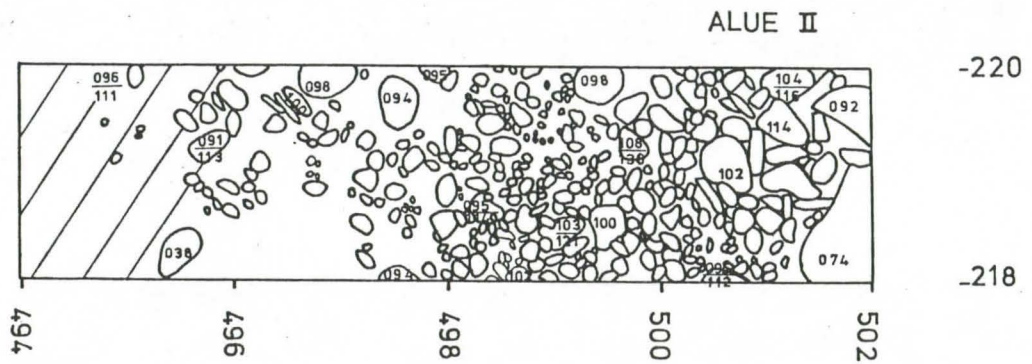
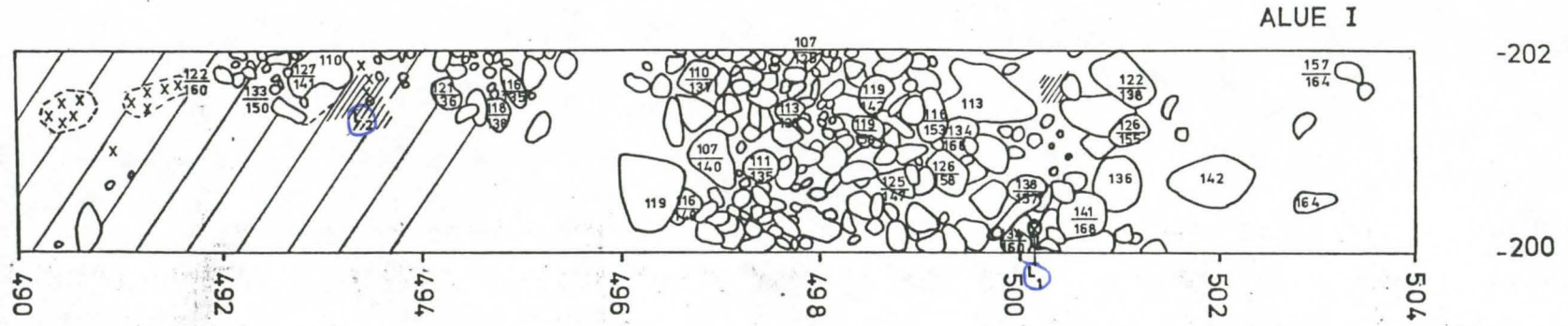
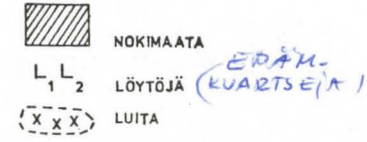
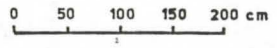
Koekaiv. Erkki Salminen

Tasokartta 4:50

Alue I 200-202 / 504-490

Kp. 170=17.32

Alue II 218-220 / 502-504

Maalahti, Storsjön, Nisseshagen, kaivaus 1985

Fosfaattianalyysi 1985 kaivausalueelta

Mika Lavento/Helsingin yliopiston maanvilj.kemian lab. 1985

ALUE II		ALUE II	
<u>Koordin.piste</u>	P mg/kg	<u>Koordin.piste</u>	P mg/kg
484/200	204	484/218	055
486/200	101	488/218	111
487/198	040	490/218	029
488/201	025	492/218	114
490/199	030	494/218	163
490/200	025	496/218	016
492/200	029	498/218	515
494/200	414	500/218	117
496/200	184	502/218	019
498/200	198	504/218	131
500/200	158	506/218	074
502/200	221	510/218	053
504/200	063		
506/200	067		
510/200	046		

MAALAHTI, NISSESHAGEN 1985
FOSFAATTIANALYYSI

2m

